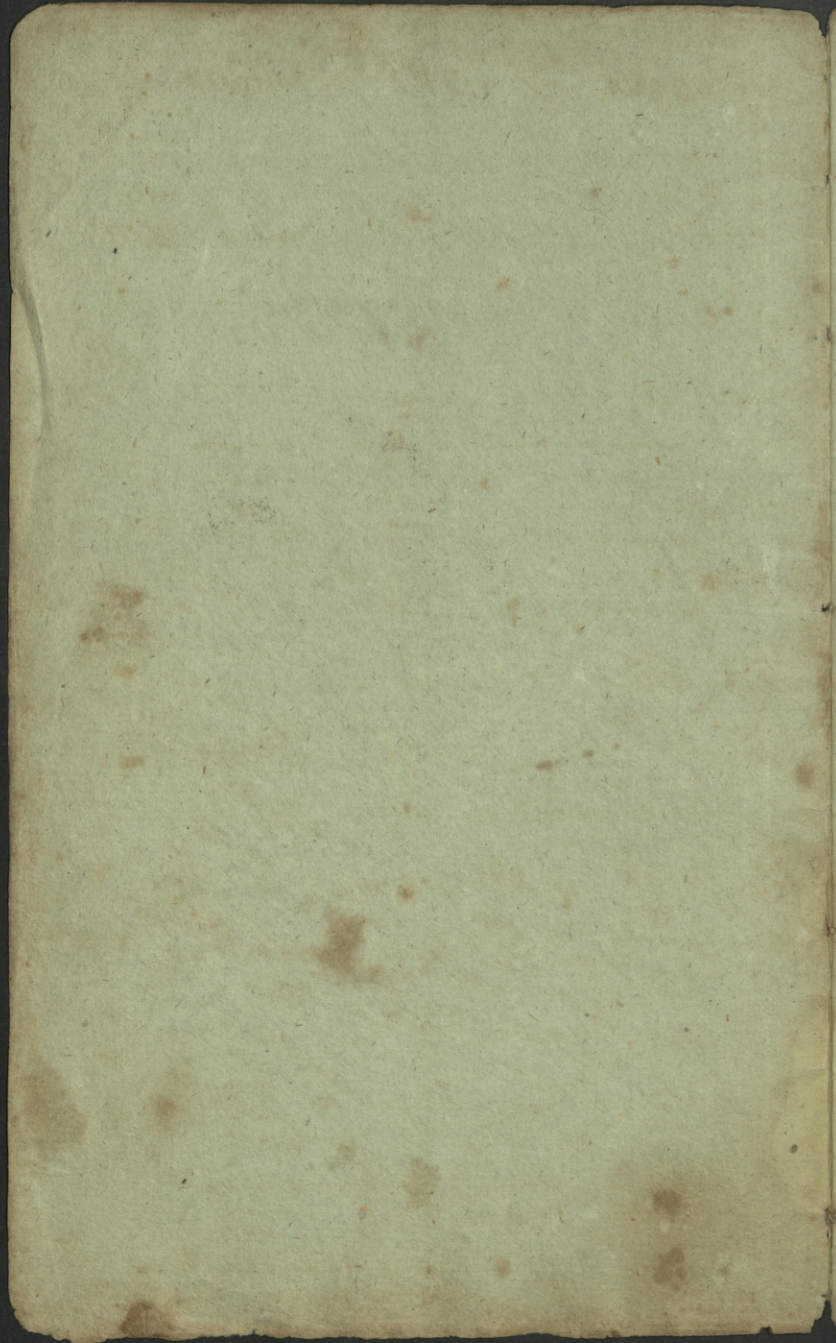

Sinna no tehs pirmas
Suhthifhanas to Brahhu
starys teem paganeem.

I ^{ma} Dabhu

1.	2.	3.	4.	5.
29.	28	25	25.	

Siina no tehs pirmses juhte,
schanas to brahbe starp teem
paganneem oersch Labrador,
1770, un 1771. mā gaddā; no ta
brahbe Jens Hawen, aprakstīta

Tas brahbe Jens Hawen sakka
tā: Tannē 1753 schā gaddā nahye us
Herrnhut ta siina ka tas brahbe
Janis Krischan Erhards ar wehl
zittēem peeyeem wihreem, 1752 tā
gaddā no taem Eskimos tappis no,
sisfts. Us scho siipe mannim gau,
schi gribbejaks us to semmi Labra-
dor no-est, tapchy es arri wiffas Land-
Kahrtes un wehl dafchades zittas

siina

Sinnas gaurmerlegu, ka ta Labra,
dor semme man ihstteni pasihstama
palirke. Tanni 1758 ta gadda tappu
es us Grehnlenderu semrai aivinahts.
Es tam zeenigam Grapa Lelam Kun,
gam Linzendorf istahsttiju ka es jau
praesch 6 gaddem gauſchi biju wehle,
jees tam paganneem eesch Labrador
to preeras mahyibu un sinne no muh,
su shehliga Radditaja un Testitaja
pasfluddinaht. Gan esahkumä schina
apwehtitam Deew Kalpam manna
luhgshana tik gauſchi ne patirke,
let to mehr pehdigi manni swehtidams
wisch us mannim schos wahrdus faryyiga
Ei tu taggad us Grehnlenderu semme un
mahyees, to wallode runnaht ko tee
gaudis tanni semmes gabbalä mehes,
runnaht

runnaht. Gen tas Pestitais wisse zitte
apogahdaks., Us Grehlenderu semmi
nogahjis, es gauzhi winnes sehra mih,
loht; tapehy tas mannim arri ta lin,
kaks it ka ta Thunga prahts buhtu ka
man pae teem Grehlenderuem. bija ja
paleek. Bet ne puffeddu tur pratt pah,
dihwojis, tad mannim ta sapni rak,
dijaks, it ka weens man ar skannu
balsi sehts wahrdu sazzija:

„ Grehlenderu semmi ne irr tawca
paleekama weeta. Is maxes papreeseh
to wallodu, tad tewim pee weenie tautu
ja no-ett ar no lihst sehim wehl ne
weens brakhs ne irr rannejis., Es pah
mohdohs, an wehl diwi reif sehts pah,
sehu wahrdu sapni dhirdejis, ta
ka tohs ne kad wains ne warreju
peemirft.

Tanni 1762ra gaddä tappu es us
Heirnhut at pakal aijinahts, bet man,
na mihlestiba us teem Grehnleendereim
tik leela bija, na bes winneem wairs pree,
zijs ne warreju palikt. Tee brahki to re,
Hedami mannim had wallu dewe us Grehn
lenderu femni atpakal eet. bet manna
mihleschana pee teem Eskimos noet
tik leela bija na es tomehr us Labrador buht
no gahjis, jebshu gann redjeju na leeli
kawerli bija.

Scho manna jau kamehr dafsheem gad,
deem firdi eenemta wehleschana es teem
Hamperenz brahkeem istezu, un redji
tam Hungam patinke na es jau 1764to
'gaddä ar tahs Draufes fwehtschane
us zeshe dewohs eenfeh ta Hunga
wahrda us Labrador. —

Es nekad ne peemirfifku tako Dauds-
kahrīgās seldas baidīšanas tako
klātkuhdamas šehlastības manne
mihla Tunga, ko es baidīju, kad no Lon-
dona pilsetā un zekū gājū, un es
Labrador semmu nohgāju un kad pirmā
reisi ar toem Esrimos sarunnājohs,
irr tohs Lohsinus kas es šahm deo,
naho laffamē bija un kas manne
firdi gauski eprezināja ne kad ne pe-
mirfifku. Tako bīhniškīgās wadi-
šanas un kohpšanas ar ko tas m:
Tungo manni wadīja un to darbu
ko wīnsk man bija ustīzejis palih,
dēja pēkohpt tas wīf man leik saps-
zihst; Tungo: Tu ween spēhji wīfū
darriht; Kas weerr Tewi eersch tawa
darba aisturreht jeb kawehst?,"

Ja labpraktiba ar ko tee Eskimos
manni us nehme kad pirmā reizi pee
teem nogahju 1764⁹ ta gadā — Winnu
gauscha karsta wehleshana, ir,
reizes kad es ar zuttem brahsem no,
gahju winnus raudzht, to Puditaju
atsiht un no winnu ween ar muus
aprunnatees — Winnu gauschas
lehgschanas ar ko sehe paganni muhs
lehoje kaut jel mehs pee winnem no,
eetu winnu starpā dshwoht, — it,
sewischri winnu leela firds pakusti,
nasehana kad tas prezas wahods no
muhfu atpestishanas un muh,
shigas lablahshanas ~~un muhsh,~~
~~gas~~ ko m. Pestitais teem tizigeem
ir no pelnijer, kappe pasheddinachts
tas teesham dohd lezibu, ka tas Dee,

Deewa wehleshana bija ka man
tin leela stegshana firdi pafftahwe,
ja pee toem Eskimos noet, tas dohd
leeribu ka tas mi: Paffitais arri scho
taute ar sawu moere gribb apdahuri,
naht.

Tas gann irr weens pateefigs Wahros
kad es fannu: ka tee paganni pafchi
muhs us Labrador semmi irr aizinaju,
fchi pee toem noet luhydami, ka mehs
toem to preeyas Wahrou paffuddinatu.

Beit tomehr ne bija wehl tas ihstene
is dewigs laiks peenazis ka tas darbs
tahr paffuddinashanas Labrador semmi
warraju esfahrtees, un daschu reise es
zestos mesdamos ar gauscham affa,
rahm to Tungu peeluhofu, ka ja
fchi manna wehleshana winnam ne
buhite parr patirshanu kai stad winnam
arri

arri lai palook meerä:

Bet ko ne weens ne warreja yerreht,
tas notikke, jo dihui yeenigi Thungi
prohti Townel un tas Grathpis Hills,
Corough, no gächje pee to Engellendere
Thehnine un ar winne luhfshanehm
to Thehnine peeluhoje, ka tas teem brah,
teem Labrador semmê us Juhres mal,
lahm simts tuhrstoshus gehleenus
semmes schtzippeje, un tadeht winne
rohkas weenu grammatu linke farak,
sticht.

Kad tas nu bija notizis, tad us to
Brahlu wehleshanu schee trihs Brahlu
Wahrdä, DraKarts, Jens Hewen
un Steppins Jensens, 1769ta gaddä
us zekku dewahs us Labrador semmi ais,
eedami. Un kai winneem us zekku un
Labrador semmê irr klachjes, paar scho
lectu

Leeta wiippi kahtu sinne irr farax,,
stijusehi un farka:

„Meks 5ta Mai deenä 1770ta gaddä
no London pilfehstä isgakjam un us
zebbe dewwamees us Labrador femmu
sedami wiffus muhsus miklus braklus
ar Deewu atstakdami un no wiippe
pecluhgshanahm pawadditi.

Tas br. Drakarts pirmä deenä rihta
luhgshane turreja, — taks deenas Loh,,
sinsh kas farka: effat preezigi un ne
atrujeet sawas rohkas; jo juhse darbs
panakhs sawu ulgu, muhs gaufschi ee,
preezinaja. 16ta Majä deene mehs Lai.
wa gahjam, preezigi zerredemi ka tas

Kungo muhsu eschane swektischocht.
Gan daschi kaudis, to Laiwas Kapteini
paskubbinajusehi ka lai wiipsh muhs
ne us nemtu bet wiipsh to mehr pef saw
ap,

apsohlita Währda pastahoeja un sawu
Geispaßku pee mums attuktiga kas
mühs gribbeja redjekt. Schi patti arri
gausechi preeyajaks, ka winnas Wihrs
weenu zebbu ar mums brauze. Trad wir
na bija aingahjusi tad satwehre tas
Thapstaine to brakli Tens Hawen pee
rohkas, un farrija: Es Tuhs wiffus
gausechi mihleju. Schi irr manna roh,
ka, ko es sohlidams jims pasnoesje, ka
kur juhs djuhwofoet es arri gribbu djuh
woht, un kur juhs mirrifoet, tar ar es
gribbe mirt. Es gan redje ka Doew
arr mums irr. — Schis pats Thapstai
ne ik rihtos pulksten 8te rihta Lubej,
shanas ar wiffem leiwas laudim tar,
reja un bija weens ihstems un Doewa
bihjigs zilwens. Meks sawu garru zel
lee par leelu juhre ihsteni labbi un lai,
migi

migi isstaigam, jo 13ta Julius doena
mehs ar sawu laiwa pee Labrador
Thraffteem seenakham un fahkam
tohs Eskimos Landis mekleht, ko ne
warrejam oesahkumä tik lehti at,
raht, kamehr muhse Thugga Landis no
tahlenes diwi mafas laiwinas ar Eski
mo Landim yar Fuhras mallahm
braukdas reesaja. Tee brakki Jens
Hawen Jensens un Daniel Peters
schiem tukleht ar mafse laiwinse pretti
brauwe. Schee Eskimos no tahlenes brek,
dami farrija: Labbi Draugi, bet mehse
ta tahkuma dehl nee neeka ne at bil,
dejam. Tad ne schee pullikke apdok,
migi un grillojse utparak oet. Mehse
tad winseem farrijam, ne isbihstetees
ne neeka redjat. Drakarts un Jens
Hawens kas jukho muhko un jukse
Draugi

Draugi, irr scheitan. Nu winni ar lee,
lu heigshanu fheidsho pee mums at,
nahrst, un meh's tik labbi kai winni gau,
schi preejajamees ka meh's weens oh tru
dabbujam reesetes. Weens no teem Eski,
mos wahrda Seglmkak foyrige us to
brahli Jens Hawen. Tad meh's juhs
pirmâ reise reesjam, tad meh's gau'schi
bihjajamees. Bet tik lihof kad mihleis
Jens tur bijat, tad manna firds palik,
ke drohscha. Es gau'schi preejajohs, ka
es tewi atkal redju, jo meh's tewi gau'schi
mihlojam. — Meh's weenu no teem
Eskimos no laiurnas us semmehm suk,
tyjam ka tas sawcem zitteem beedreem
muhse atnahrshanu buhte sinamue
darrjis. Bet tohs 3 zittus Eskimos meh's
us muhse laiou lihofsi nehman, Deewa
teikdamie unflakwedami kas mums bija
palik.

palihofejis pee teem Eskimos noect un
winpas rohka debbuht. weens no teem
Eskimos, kas to br. Drakart jaw no wet,
zeem laikeem pasinne, nehme weenu fik,
ni un to apsehje apkehrt Drakarta
rohka faysidams: „ Mehstewi gau fchi
mihlejam un fchi fiksne lai irr weena fih,
me ka mehstewi labbu prahtu us tewi
turram un ta muhsu mihleffiba us tewi
ne beigsees. Es to ne esme peemirsis, ko
Tea man no ta Kungu debbesis effi
fluddinajis, un man gau fchi qribbarwehl
wairax no winpa dsirdeht. Prakhis
Drakarts, atbildeja un faysidams: Teir gau,
fchi es tohs Eskimos mihleja, to juhs weer,
rat nopraht, ka es weti Wihos buhdams
us ohtru laheju pee jams esme atnahjis,
un qribbu jams wehlwairax stahffihht
no ta Kungu debbesis juhsu rad ditaja,

kas zilwen irr tappis un pee krussta stab,
bei irr nomeris, proeksch manneem, jich,
su un wiffas Pausales grehkeem. — Tee
Eskimos atbildeja: heescham tew irr wahr,
di tahs dsikwibes, runna, mehr labpracht
gribbam klauficht. Tad nu tas Prables
Drakarts istahstija to leela mihlestibu
ta wiffu leeta radditoja, ka winseh irr pa,
seule atnahjis tohs pasudufshes us,
mekkleht, un zaur saure zeeschanu un
mirrschanu mehr no tahs grehke sohs,
di bas atraisicht un atpesticht.

Tee Eskimos mehr praffeja, ka win,
ni no weenas Eskimos seewas Minak
Wahrdä essicht dsirdejuschi, ka mehr
winnu semmē palik schoht un fazzij,
ja woi tas irr heesa, ko schie seewa
mums irr fazzijusi? Kad nu at
bildejam ka tas gan heesa irr, tad
winpi

winni par to illi kà behrni proeyajehs.
Dapki no mums wehl to paschu deenu
no Thuggas us semmehm irgahje tohs
Eskimos eexsch winnu tettemm ayrau,
Spidami. Wissi par muhsu etnaktscha,
nu gaufschi proeyajehs, un inweens par
sihmi sawas mihlestibas tam br. Tens
Hawen weenu mafe dahwane schkinke,
ja. Schi patti 13ta Julius deena it
sewischki mums par gaufschi peerinne,
jamu deenu irr palinkusi, jo tanni de,
nà preersch 17 gaddeem arri brakki us
Labrador semmi atnahje, bet winneem
fik labbi ne klahjehs ka mums. Tens
Thuggas Kaptaine rejsadams ar kahou
preeku te Eskimos muhs janahme
effarahme birstocht tam br. Tens Ha-
wen ap kakklu kritte un saggija:
tescham Deew irr ar Tums. Tens
Thungs lai swehta Tuchs. „

Sperr.

Djir dedami ka ta Eskimo soewer. Mikkak
wahrdä, kas pehrnejä gaddä Londonas
Pilschta, bijasi ne tahli no schiks woetas
djikwoja un gauschi wehtejähs ar mums
aprunnatees; tad mehs apnehmameems
ar mesu laiwina no eet winnu raudsiht.
Ne ilgi mums brauzohht, nahye mums weena
Eskimo laiwina pretti us kurrees tahs
Mikkak Tehus bija. Winsh esakrumä
gauschi brehye preesch mums bihdamees;
bet winsh tukliht apmerinejas, djir
dedams ka winna oraugi Dreikarts un
Jens; to nahye raudsiht. Winsh mehs
ju laiwä senahpe un us mums sayzija:
Manna meita un winnes Wikrs turstau
us tahs fallas juhse preeschä ar teelu
preekne juhs gaididami, gribbedami ar
jums aprunnatees: Tik lihoko mehs pee
fallas krafte seenahyam tad Mikkak
ar saiwu oehla un meita mums pretti
nahye.

nachye. Winnas wehos ar balteem swach,
keem no willaines Drehles bije apgehrees, un
Mikkak patte tahs Drehles bije apwilkefi, no
weena Springene Engellenderu semmê tai
linke is schicht. Us winnas knetim spichde,
ja tai selte. sichte us kurras ta Engel-
lenderu Tehnize bilde bije is mahleka.
Mehs winnas eeweddiam muhsu Truggas
Trambarina un dewam winneem eest.

Das br. Jens Flawen winneem stachstija
kadehl mehs atnahkufchi, un praffija,
Woi winni muhs arriisan ar praeku par fa,
weem beedreem gribtoht usnemt? Tai see,
wa at bildeja. gan juhs pafchi redseft zin
gaufchi mehs wehbeemes eersch labrach,
tibas un minlestibas faetoes, nahyeetween
pee mumo shwoht, toefhaem Tuhs effat
muhsu Draugi. — Leela wehtra sah,
nahs zelltoes ta ka tee Eximos no
mumo ne warreja ais eet, mehs tad win,
nus pee mumo laiwa paturrejam.

Diwi

Diwi Eskimos tam br. Drakar^t fagzi,
ja, ka winni jaw zitkaht no winna to
proyas^s wahrou effoht sirdijuschi, kad
winni arri wehl fagzi^a. Mehs dauof lau,
nu effam darrijuschi, mehs bijam fagzi
un flepkawas bet nu mehs wairs negrib,
tam tahm launahm Dohmahm padoh,
tees. Nu irr trihs gaddi pagahjuschi, ka
mehs trihs Europèer^{us} effam nonawuschi
un 2 laiwinas^s nosaguschi un mehs us
teem Europèerem ne werram launotees,
ka winni dafchi no mehfa laudin at,
kal irr nonawuschi, jo mehs ne gribbe,
jam tahs laiwinas^s adoht.